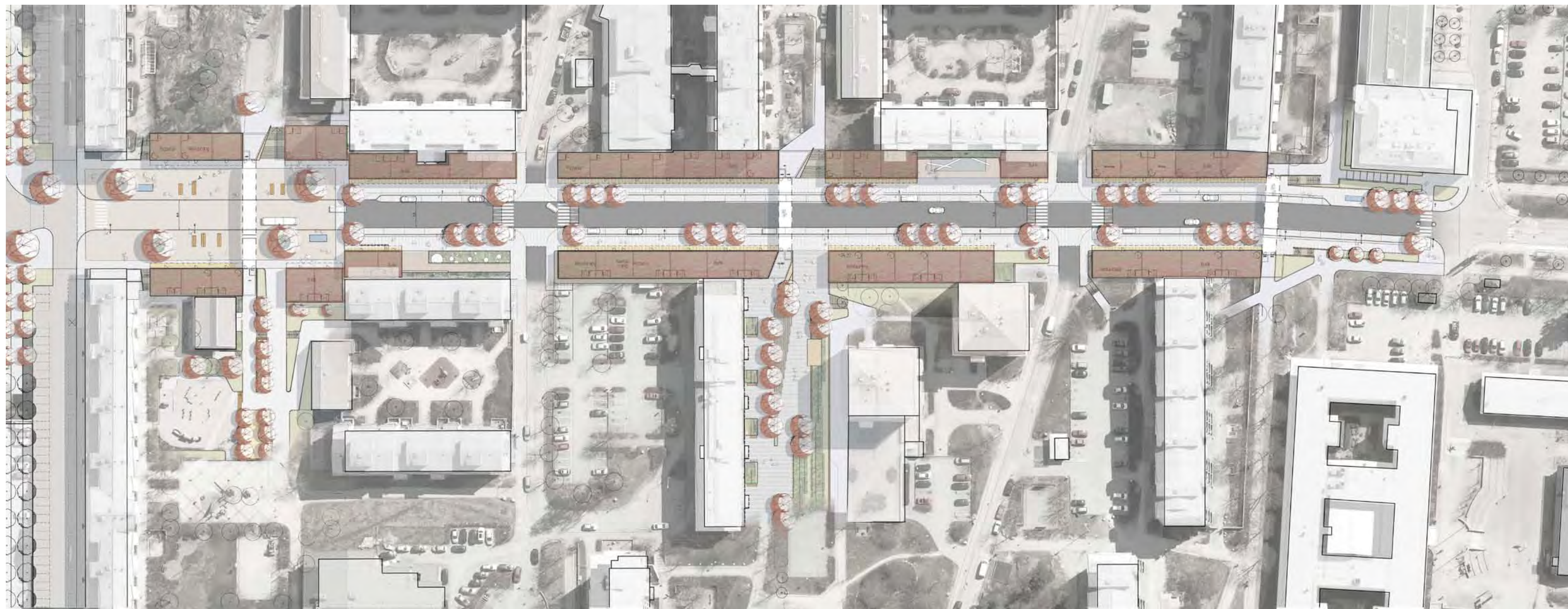

Rinkebystrådet

Gestaltungsprogram gator, torg och byggnader | 2011-12-09

MEDVERKANDE

Exploateringskontoret:
Anna-Greta Holmbom Björkman
Matilda Sabel

Trafikkontoret:
Anna Albrechtsson
Elenore Bjelke

Stadsbyggnadskontoret:
Peter Lundevall

Familjebostäder:
Ingvar Andreasson
Lars Björk
Marcela Serrano

Sweco:
Thorbjörn Andersson
Joel Berring
Willy Hermansson
Per Johansson
Siv Living
Anna Squassina

Atkins:
Björn Auvinen

Ljuslandskap:
Marianne Lind

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Historisk tillbakablick	4
Rinkebystråket idag	5
Analys: Stråk och målpunkter	6
Analys: Användning	7
Vision: Ett levande Rinkebystråk	8
Det nya stråket: Gatusektion och funktioner	9
Plan	10
Ny bebyggelse: Gestaltungsprinciper	12
Norra torget	14
Det lutande torget	16
En lutande passage och mötesplats	18
Fickparker	19
Ett rum för människor: Möbleringsprinciper och inspiration	20
Växtmaterial och markmaterial	21
Åtgärder på befintlig bebyggelse	22
Åtgärder på kvartersmark	24
Belysning: Inspiration torgbelysning	26
Belysning: Principutformning	27
Ny bebyggelse: Skyltprogram	28
Brand- och sophantering: Principer	29
Ny bro över norra torget	30
De korta broarna: principutformning	30

Inledning

BAGGRUND

Järvalyftet är Stockholms stads särskilda satsning på förnyelse av stadsdelarna på Järva. I Vision Järva 2030 som fullmäktige godkände 2009 presenteras ett antal utvecklingsteman för Järvalyftet. Några sådana teman som är relevanta för Rinkebystråket är ”utveckla de centrala stråken” och ”bryt trafiksepareringen där det gör nytta”. I Stockholms nya översiktsplan 2010 framhålls i avsnittet ”En socialt sammanhållen och levande stad” värdet med att skapa befolkade offentliga stråk. Mer levande bottenvåningar gör vidare att staden känns tryggare. Ny stadsbebyggelse ska bidra till en mångsidig urban miljö där det är lockande att promenera. Översiktsplanen konstaterar att den offentliga miljön får allt större betydelse för Stockholmarnas livskvalitet. Staden har därför en generellt hög ambitionsnivå när det gäller utformningen och förvaltningen av gator, torg, parker och grönområden.

När Rinkeby planerades under 1960-talet var utgångspunkten ”En intensiv, koncentrerad och rik sammansatt miljö som lägger något av stenstadens intensitet, koncentration och ordning till ytterstadens grönska, rymligheten och frihet från störningar”. Med facit i hand kan konstateras att intensiteten i stort uteblev. Rinkebystråket är den enda genomgående gatan i Rinkeby. Idag är det ett i stort sett ödsligt nedsänkt trafikdike helt anpassat för fordonstrafik.

SYFTE

Förnyelsen av Rinkebystråket syftar till att försöka förena de bästa av världar – levande stadsliv och trafiksäkerhet – precis det som var planernas ursprungliga ambitioner. Detaljplanen för Rinkebystråket, och det därtill kopplade gestaltningsprogrammet, syftar till att skapa ett nytt mångsidigt handelsstråk med många nya målpunkter och mötesplatser för boende i området och nya besökare från andra stadsdelar. Nya paviljonger för butiker, hantverkare och caféer uppförs. Gatan förses med angoringsmöjligheter, gångbanor och träd. Nya trappor, ”lutande torg” och broar avses binda samman gatan med befintliga gångstråk. Därmed behålls möjligheten att trafiksäkert röra sig i området. I samband med ombyggnaden av Rinkebystråket ökar tillgängligheten till flera delar i området och möjligheten att röra sig på gator och vägar i flera plan ökar. Med framtidens Rinkebystråk kan ett stråk i dess verkliga mening tillkomma. En ny axel kan bildas från Rinkeby centrum till den planerade överdäckningen av E18 med bostäder i Rinkebystråkets förlängning och vidare ned till Järvafältet och därefter till Kista.

För att säkra en hög kvalitetsnivå ingår gestaltningsprogrammet som en del av detaljplanen för Rinkebystråket Dp 2009-19937-54. AB Familjebostäder innehar Rinkebystråkets omgivande fastigheter och gestaltningsprogrammet utgår från bolagets initiativ till en

radikal förändring av Rinkebystråket. För Familjebostäders bostadsbestånd i norra delen av Rinkeby har en detaljplan utarbetats som medger att bottenvåningarna kan nyttjas för bland annat olika verksamheter. Tillsammans med planerna för Rinkebystråket skapas helt nya möjligheter att vitalisera denna del av stadsdelen. Förnyelsen av Rinkebystråket planeras ske i två etapper under 2013 och 2014 förutsatt att aktuell detaljplan antas av kommunfullmäktige under första halvåret av 2012.

Ett belysningsprogram för hela Rinkeby tas fram under 2011-2012, där Rinkebystråket ingår som första gata aktuell för ny belysning. Belysningsprogrammet reglerar förutom belysning av gatorna även ljussättning av broar, torg och utvalda platser.

Gestaltningsprogrammet samordnar den yttre miljöns och byggnadernas utformning. Programmet är ett komplement till detaljplanen och hänvisar till det exploateringsavtal som upprättas mellan staden och byggherren. Det utgör också ett underlag för projektering, bygglovshantering, byggande och framtida förvaltning och skötsel av bebyggelse, torg och parkmark inom planområdet. Programmet skall vara styrande vid utformning, möblering, skyltning och verksamheter på och i anslutning till Rinkebystråket. Uppfyllande av de utformningskrav som anges i programmet skall redovisas vid bygglovsansökan, upplåtelse- och annan tillståndsansökan.

MÅL

Målet med gestaltningsprogrammet är sammantaget att säkerställa att avsedda egenskaper och kvaliteter verkligen kommer till stånd i genomförandeskedet. Utgångspunkten är Rinkebyborna och deras entreprenörsanda samt det centrala läget i Rinkeby med god kollektivtrafikförsörjning. Ett genomförande av Rinkebystråket enligt föreslagen detaljplan och gestaltningsprogrammets intentioner skulle innebära en unik omvandling av en trafikseparerad fordonsgata till ett blandstråk med gående, fordon, cyklister och handlande.

Programmet är framtaget av:
Stadsbyggnadskontoret
Exploateringskontoret
Trafikkontoret
Familjebostäder
i samarbete med Sweco
2011-12-01

Historisk tillbakablick

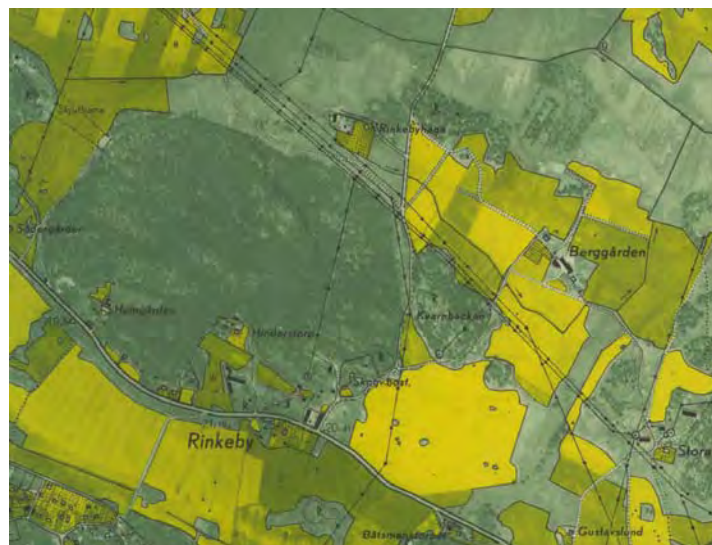
RINKEBYS HISTORIA

Rinkebys historia sträcker sig tillbaka till åtminstone vikingatid och Rinkeby som gårdsnamn finns omnämnt från 1300-talet. Bebyggelsen var tidigare koncentrerad till Rinkebys södra delar mot Spånga. De norra delarna var obebyggd kuperad utmarksskog. Spånga med Järvafältet inkorporerades till Stockholm 1949.

Under första halvan av 1900-talet var hela Järvafältet inklusive Rinkeby militärt övningsfält. I mitten av 1960-talet avvecklades den militära verksamheten och Stockholms stad köpte upp marken kring Järvafältet i avsikt att exploatera området. Till skillnad från tidigare förortsprojekt, som Vällingby och Farsta, strävade staden med Tensta-Rinkeby efter att skapa en större stadsmässighet med "En bostadsmiljö som lägger något av stenstadens intensitet, koncentration och ordning till ytterstadens grönska, en stadsmiljö med trygga, behagliga och bekväma gågator och slutna rum." (ur Generalplan för Tensta-Rinkeby). Bebyggelsestrukturen är med låga huskroppar i den södra delen och med de högsta husen samlade i den norra höglänta delen mot E18. Totalt finns ca 5 100 lägenheter av vilka de flesta byggdes 1968–71.

Utbyggnaden av Rinkeby var en del av miljonprogrammet och delar många av dess kännetecken som rymliga och välplanerade bostäder men relativt torftiga utemiljöer och en långt driven funktionsseparering. Något som är typiskt för Rinkeby är den långt drivna trafiksepareringen. Med inspiration från engelska satellitstäder från 50–60-talet utvecklades det i Sverige under 60-talet en stadsplanering med en total trafikseparering som ideal. Man utformade ett hierarkiskt system med huvudvägar, matargator och säckgator som var avskilda från gångvägsnätet med hjälp av gångbroar och tunnlar. En skrift som väl belyser denna tidsanda och tankarna bakom Rinkebys struktur är: "Scaft – Riktlinjer för stadsplanering med hänsyn till trafiksäkerhet."

Rinkebys gatustruktur är relativt trafiksäker men har brister, bl.a. dålig orienterbarhet och otrygga platser. Efter miljonprogrammets slut har en del förändringar skett i området. På 1990-talet genomförde Familjebostäder ett omfattande renoveringsarbete av bostadsbeståndet i norra Rinkeby och bl.a. tillskapades ett antal nya affärslokaler.

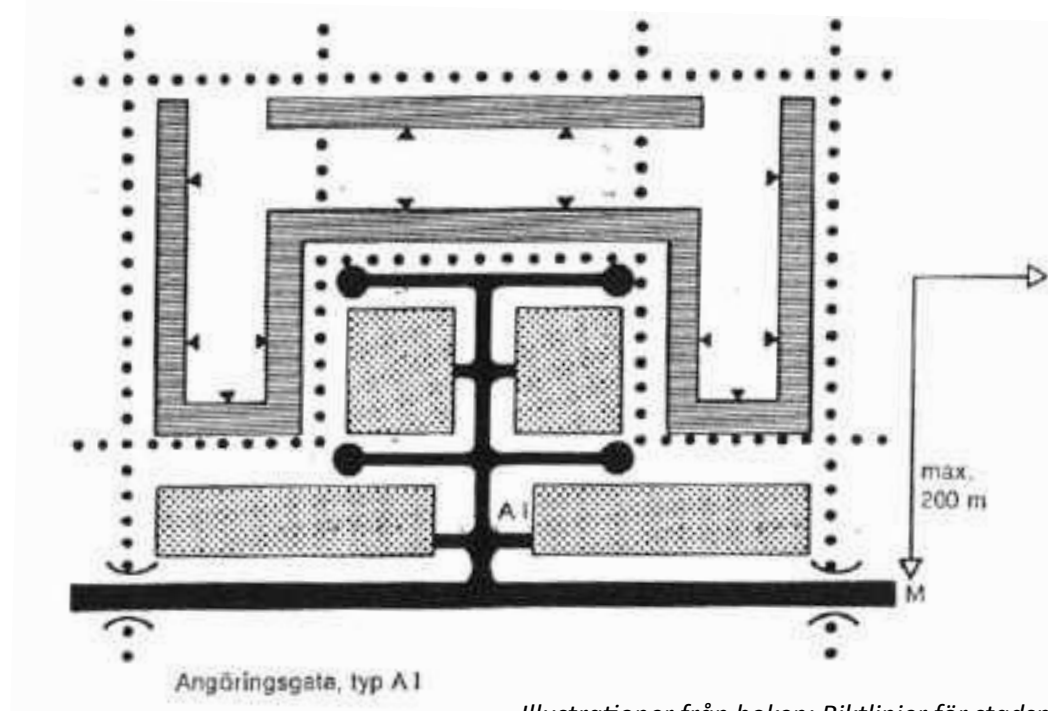
Rinkeby - ett skogsparti. Ekonomiska kartan 1951

Hus vid Rinkebystråket

Rinkeby sett från Sydväst

Illustrationer från boken: Riktlinjer för stadsplanering med hänsyn till trafiksäkerhet : Scaft 68, utgiven 1968

Rinkebystråket idag

TRAFIKSEPARERAD HUVUDGATA

Rinkebystråket är idag den enda genomgående gatan i hela Rinkeby. Från Rinkebystråket går anslutande säckgator till bostadsbebyggelse och centrum. Gatan är också en viktig del i kollektivtrafiken med hållplatser bl.a. för stombusslinjen mellan Vällingby och Sollentuna.

Rinkebystråket präglas idag starkt av trafiksepareringen och är utformad som en ren trafikgata utan angöring eller trottoarer. Längs med båda sidorna och på korsande broar finns gång- och cykelvägar. De längsgående stråken har en kuperad profil med kraftiga och otillgängliga lutningar. Vid gångbroarna finns stora slänter som delvis är hårdgjorda och som dominerar gaturummet. Just nivåskillnaderna är tydliga längs Rinkebystråket. Stråket är förhållandevis grönt och det finns träd planterade i en uppbruten allé en bit upp från gatan.

De befintliga broarna har en frihöjd på 3,4 m vilket har resulterat i påkörningar och att en del högre fordon inte når stadsdelen. Bron i norra delen byttes 2009 efter en påkörning. De två tvärliggande broarna skär effektivt av siktlinjerna. Ursprungligen var det tänkt att broarna skulle ha genomsiktliga räcken.

Rinkebystråket är en central och betydelsefull gata i stadsdelen men dess torftiga och trafikbetonade karaktär ger ett tråkigt första intryck av Rinkeby. Stråket är ur trafik-säkerhetssynpunkt bra men desto sämre ur fotgängarnas trygghetsperspektiv.

Rinkebystråket maj 2011

Flygbild över det aktuella området

Analys: Stråk och målpunkter

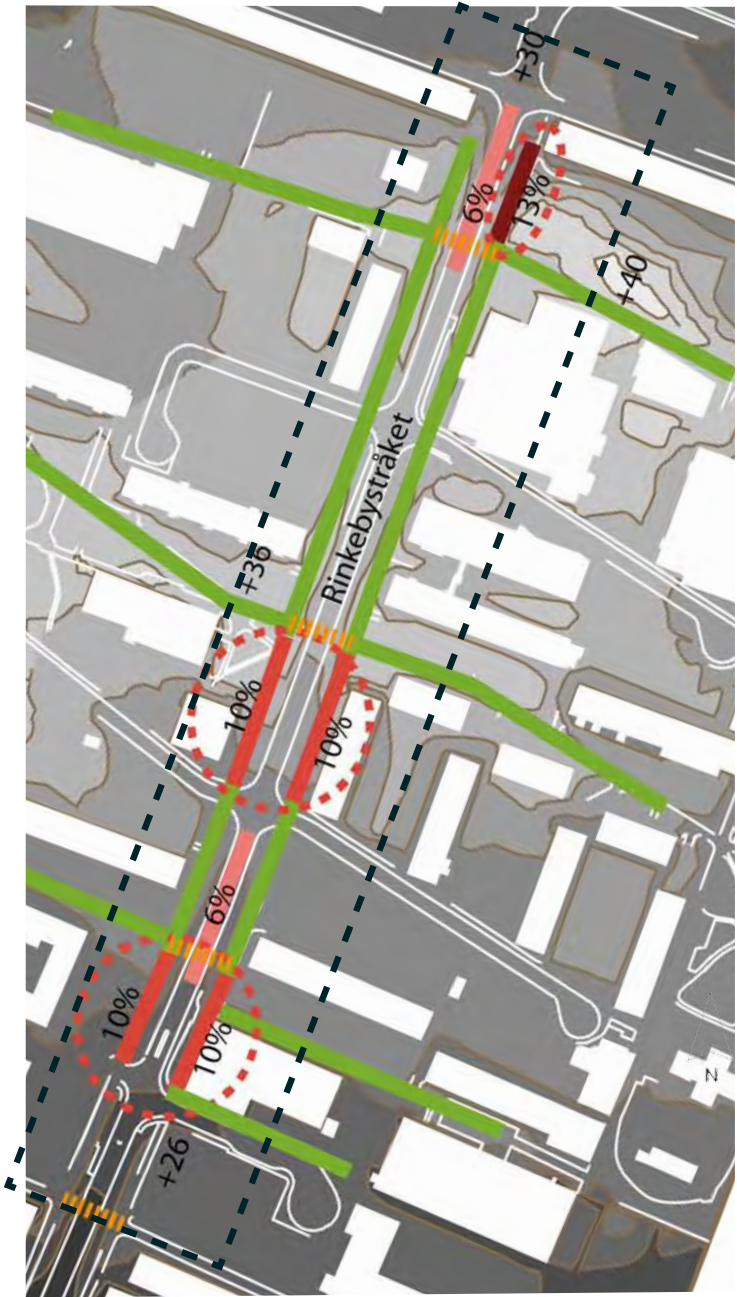

ANALYSKARTA STRÅK OCH MÅLPUNKTER

Rinkebystråket är den enda genomgående gatan i stadsdelen och är, fram till att nya E18 blir klar, en naturlig infartsväg till Rinkeby. Stråket förbinder ett flertal skolor, centrum och kontorshuset med närpolis. Stråket är också en del i en axel mellan Spånga och Kista.

TECKENFÖRKLARING

- Motorväg
- Huvudstråk
- Lokalgata
- GC-väg
- Bro / tunnel
- Kontor/handel
- Skola
- Högre bostadshus (5-8 våningar)
- Lägre bostadshus (1-4 våningar)
- Större park eller naturmark

- Tillgänglig GC-väg
- Brant lutning, GC-väg: 10%
- Mycket brant lutning, GC-väg: 13%
- Brant lutning, gata: 6%
- Nivåkurvor 4-metersintervall

DÅLIG TILLGÄNGLIGHET

I samband med byggandet av Rinkeby plansprängdes stora delar av området för att skapa mer effektiva produktionsförutsättningar. Trots detta är Rinkebystråket och dess närmiljö relativt kuperat med mer än 15 meters nivåskillnad mellan den lägsta punkten i södra delen och de sparade naturmarkspartierna i norr. Flera av gångvägarna och delar av stråket har idag lutningar som överstiger stadens tillgänglighetskrav.

Den genomgående gångvägen längs med Rinkebystråket är extra kuperad för att ta upp nivåskillnader mellan broar, vilket hämmar rörelser längs med stråket.

INTILLIGGANDE PROJEKT

Norr om Rinkebystråket byggs E18 om till en motorväg och i samband med detta kommer en 300 meter lång sträcka att överdäckas. Kring överdäckningen finns det planer på ny bostadsbebyggelse samt en förbindelse mot Järvafältet och Kista. I östra Rinkeby och i intilliggande Ursvik finns planer på förtätning av ny och mer stadsmässig bebyggelse.

Analys: Användning

ENTREPRENÖRSKAP OCH HANDEL

Rinkeby är tätt bebyggt med en stor och förhållandevis ung befolkning och Rinkeby torg är tidvis välanvänt. Området har en levande karaktär med folkliv och småbutiker som få andra miljonprogramsområden.

Rinkebys identitet är starkt kopplad till dess mångkulturella befolkning. Idag bor ca 15 000 personer i området varav 90% har någon form av utländsk bakgrund. Området har en längre tid fungerat som en ”första boendeort” för grupper med utländsk härkomst, från b.l.a. finländare på 60-talet till somalier på senare år. Rinkeby har en lägre förvärvs-arbetsfrekvens och utbildningsgrad än genomsnittet. Andelen småföretag är relativt hög vilket syns på de många småbutikerna i området, varav flertalet är placerade i ombyggda källarförråd eller tvättstugor.

De flesta kommersiella verksamheter är koncentrerade till Rinkeby torg och längs med Rinkebygången. Vid Rinkeby torg finns också Folkets hus och i närheten planeras en ny moské och nya bostäder längs Rinkeby allé.

Järvafältet och Spångadalen fungerar som de stora gemensamma parkerna för Rinkebyborna. I stadsdelen finns idag endast mindre anlagda parker. Längs många gångstråk finns dock parker, naturlika planeringar med gräsytor, bänkar, buskar och storvuxna träd.

Bildkollage från Rinkeby

Vision: Ett levande Rinkebystråk

Visionen för Rinkebystråket är att omvandla gatan från en händelsefattig matarväg till en levande och stadsmässig med ändå småskalig huvudgata med en variation av butiker, restauranger m.m.

Grunden till visionen är hämtad från tidigare programstudier samt från Stockholms stads Järvasatsning. Där finns det ett antal ledord för arbetet med att utveckla stadsdelarna. Några av dessa är:

- Bygg i strategiska lägen
- Koppla ihop gatunätet – där det gör nytta
- Utveckla de centrala stråken
- Respektera och utveckla värden i befintlig bebyggelse
- Bryt trafiksepareringen – där det gör nytta
- Gör gångnäten tydligare
- Använd ny bebyggelse för att stärka stadsdelarnas identitet

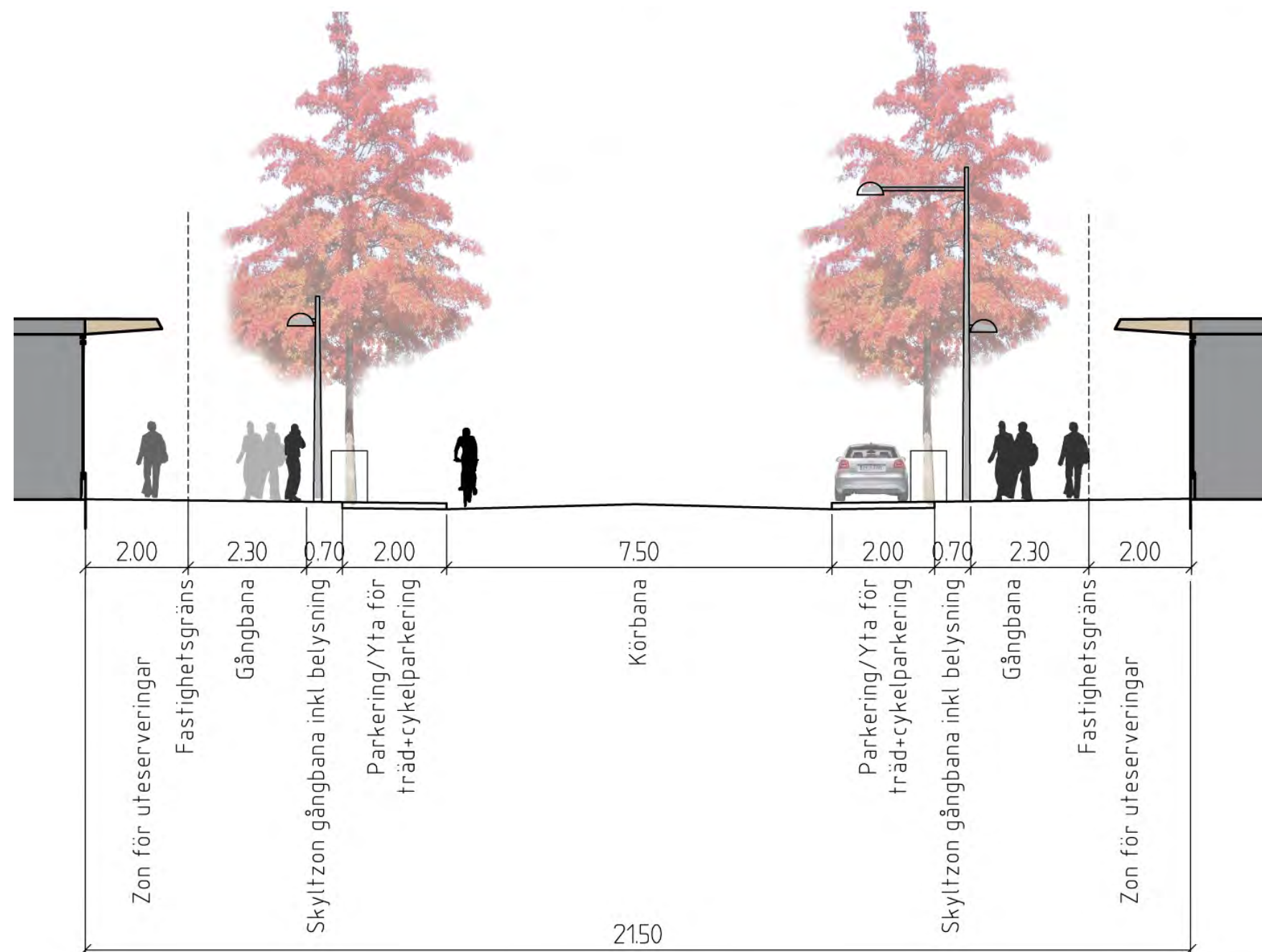
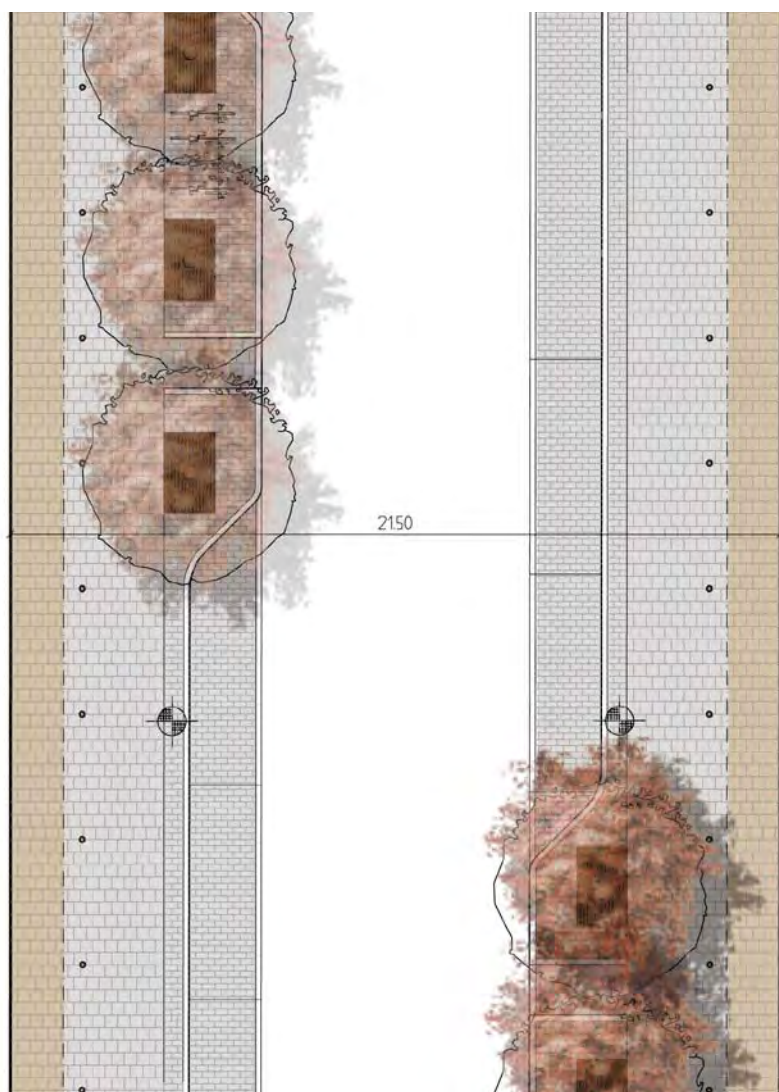
Det övergripande konceptet för Rinkebystråket är att skapa parkering och gångbanor längs med den befintliga gatan samt förlägga kommersiella lokaler i låga paviljongbyggnader längs med gatan, delvis mot de befintliga husen. Till detta kommer flera torg och mindre platser att ansluta till gatan. Rinkebystråket får även nya gångbroar som har en högre fri höjd än de nuvarande.

De nya trädplanteringarna är viktiga i gatans karaktär och tar ned den stora höjdskillnaden mellan de befintliga bostadshusen och de nya låga basarliknande affärslokerna. Trädens kronor har en rumsskapande effekt som är mycket viktig för gaturummets karaktär.

I en strävan att skapa en attraktiv huvudgata kommer hastigheten sänkas till 30 km/tim med upphöjda övergångsställen.

Det nya stråket: Gatusektion och funktioner

EN HANDELSGATA

Rinkebys nya gaturum ska rymma ett flertal funktioner, från stombusstrafik till uteserveringar. En viktig faktor har varit att underlätta för ett fungerande kommersiellt liv i de nya lokalerna längs med gatan. Ett krav har därför varit att det ska finnas ett utrymme under tak på fastighetsmark som hyresgästerna fritt får disponera för skyltning, utservering mm. Andra faktorer för gaturummets utformning är tekniska frågor som lastzon och fria mått för busstrafiken.

Arbetet har lett fram till en gatusektion med 5 meters gångbana, varav 2 meter är på fastighetsmark, samt träd i parkeringszonen som är 2 meter. Själva körbanan är 7,5

meter och totalt är gatan 21,5 meter bred. Gatan kommer få ett ovanligt långt avstånd mellan träden vilket delvis kompenseras med att stora träd planteras. Cykeltrafiken hänvisas till körbanan eller till det angränsande välförgrenade GC-nätet. Hastighetsgränsen sänks till 30 km/tim och detta beror på att cykeltrafikanter trafikerar gatan.

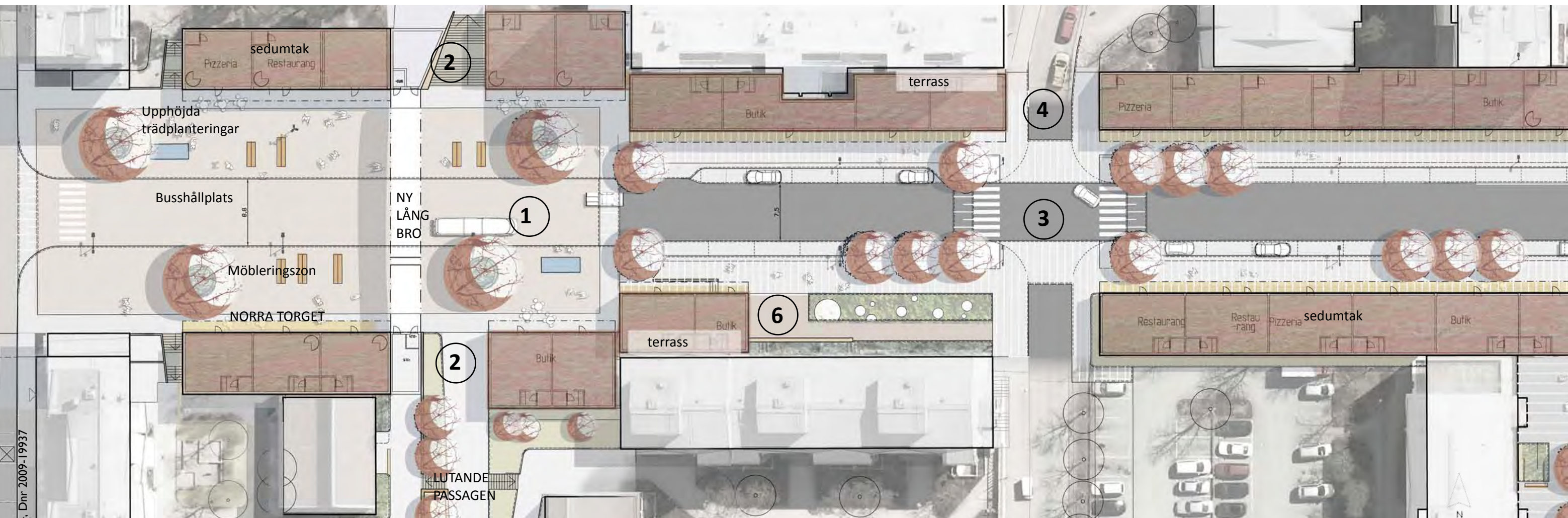
Rinkebystråket dimensioneras för att klara trafikmängder som är lika de befintliga, inklusive stombusslinjer. Det framtida trafikrummet blir dock betydligt mer komplext än dagens i och med fler människor i rörelse, gatuparkering,

butiker och fler övergångsställen. Korsningarna utformas med upphöjda områden kring korsning och övergångsställen samt med genomgående gångbanor på sidogatorna. Detta görs framför allt för att förstärka gångtrafikanternas status och minska hastigheten för svängande bilar. Hela körytan vid det stora torget i norr får en avvikande beläggning, troligtvis i densifalt eller platsgjuten ljus betong – två material som accepteras vid busshållplatser och som ger en tydlig kontrast mot asfalten. Den upphöjda ytan vid korsningarna utformas i linje med SL:s krav med 2,5 meter långa upphöjningar.

Det nya Rinkebystråket följer i stort den befintliga gatan. En sänkning på upp emot 70 cm föreslås vid norra torget. Sänkningen möjliggör tillgängliga lutningar vid busshållplatsen på torget och nivåer vid lokaler mot befintliga hus.

Rinkebystråket får även nya gång- och cykelbroar och den fria höjden ökas från dagens 3.4 meter till 4.0 meter.

Plan

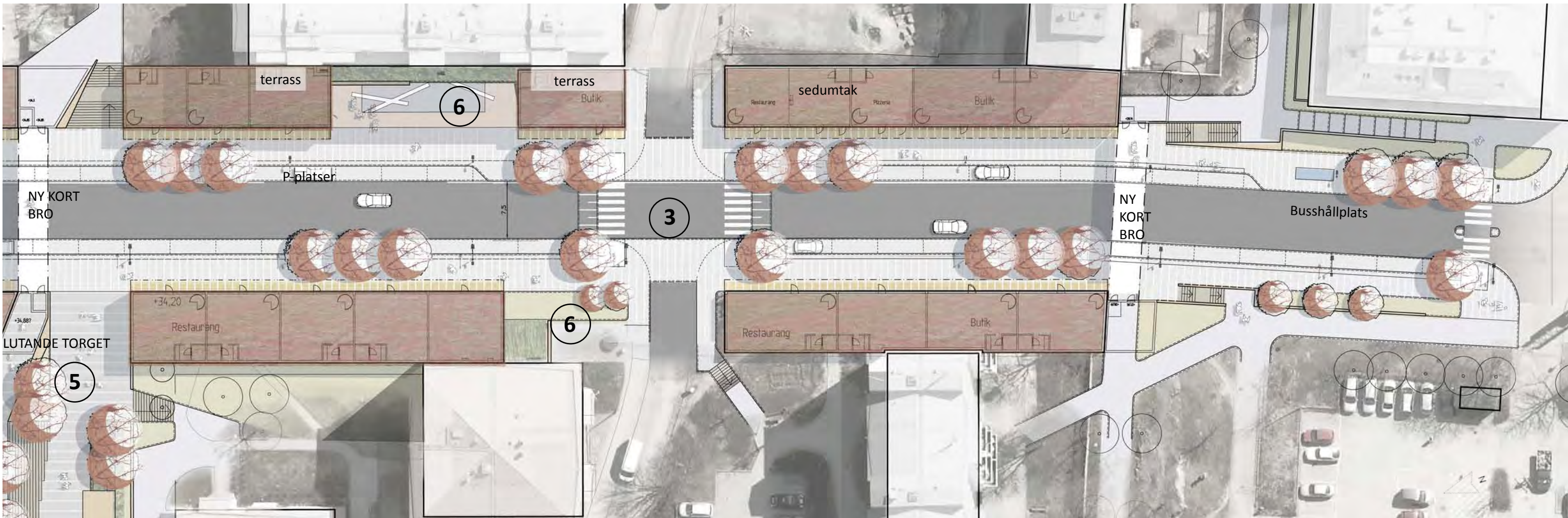
1. I norra delen av Rinkebystråket övergår gatan till ett nytt torg som ansluter mot den planerade bebyggelsen på överdäckningen. Torget skapas genom att befintliga slänter och bergsklackar delvis tas bort och nivåskillnaden tas upp med nya kommersiella lokaler. Den nuvarande gångbron ersätts med en ny med ett elegantare uttryck.

2. På västra sidan av gatan skapas två tillgängliga gångförbindelser via en lutande passage och på östra sidan byggs en ny trappa.

3. Korsningarna med Degerbygränd och Hällbybacken byggs om för att prioritera gångtrafikanter

4. Paviljongbebyggelsen ansluter tätt mot korsningar och skapar därmed en tydligare stadsmässighet.

- 5. Platsen framför kontorshus med närpolis omformas till ett lutande torg som förbinder gång- och cykelvägnätet med Rinkebystråket.
- 6. Småtorget som skapar öppningar i stadsbilden.

Elevationen nedan redovisar östra sidan av Rinkebystråket med fasader och omgivande befintliga hus. I Elevationen syns det också tydligt hur kuperad Rinkebystråket är och skillnaden mellan lågpunkterna vid norra och södra delen och högpunkten mitt på stråket.

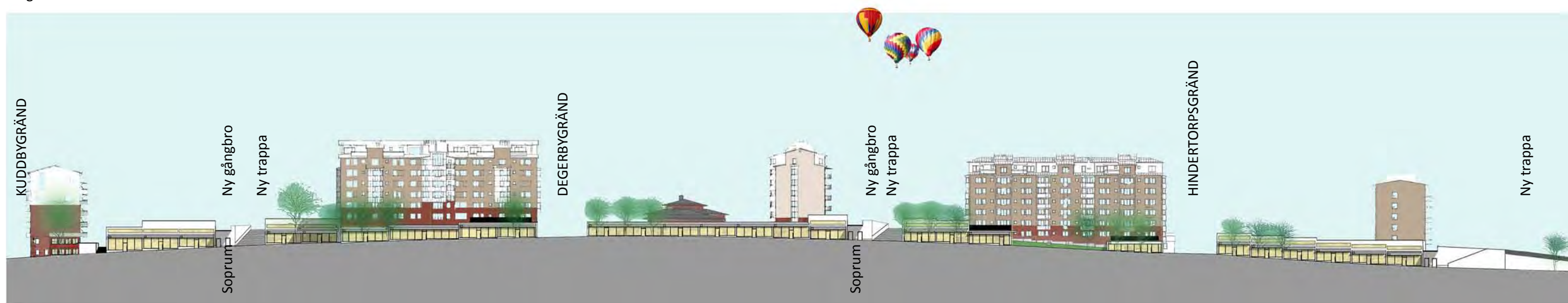
plan skala 1:500 (A3)

Ny bebyggelse: Gestaltungsprinciper

Bostadsbebyggelsen i Rinkeby har i stort bevarat sin ursprungliga 1960-talskaraktär. Familjebostäders område norr om centrum förändrades dock i början av 1990-talet genom ombyggnader med nya takformer, nya fasadmateriäl samt burspråk och balkonger, främst i ett postmodernt formspråk. Syftet var att skapa en mera varierad och attraktiv bostadsmiljö. Den torftiga gatumiljö som präglar Rinkebystråket bibehölls dock.

För att levandegöra Rinkebystråket föreslås nu att paviljonger för kommers, kultur, nöjen och lokalt småföretagande uppförs på ömse sidor om gatan. Detta blir möjligt genom att slänterna längs Rinkebystråket bebyggs med nya lokaler vilka på sina ställen dockas mot befintliga byggnader. Bebyggelsen föreslås uppföras i en våning, delvis med suterrängvåning samt entresolvåning. Detta varierar med gatans topografi. Paviljongerna underordnar sig befintlig bebyggelse, utan stora arkitektoniska gester, vilket är positivt för upplevelsen av gaturummet och bebyggelsemiljön som helhet. Den nya bebyggelsen bidrar till att tydligare definiera gaturummet och tillför aktiviteter längs gatan. Generösa ytor utanför lokalerna ger plats för uteserveringar och försäljningsstånd. Där byggnaderna dockas mot befintliga bostadshus finns möjlighet att anordna terrasser eller uteplatser på byggnadernas tak. För att hindra obehöriga att ta sig upp på bebyggelsens tak tillåts förhöjda fasader på de lägre byggnaderna. Taken för sedumbeläggning vilket ger ett grönt intryck från de omgivande husen

IDÉERNA

Tre bärande idéer för utformningen av den kompletterande bebyggelse har formulerats:

- **En generöst tilltagen zon närmast fasad** ger möjlighet att ställa ut varor eller cafébord, delvis under skrämtak, utan att inkräkta på fotgängarytorna.
- **Ljusa putsade väggar** med ett formspråk som dels bugar sig för basarena vid Sveavägen nedanför Asplunds stadsbibliotek, men som även sneglar mot medelhavets och mellanösterns vita och geometriskt tydliga arkitektur i en till två våningar.
- **Stora, smäckra och generösa glaspartier** för att ge maximal varu- och verksamhetsexponering samt ett

UTVÄNDIG FÄRGSÄTTNING

- Yttervägg slätputs, kulör NCS 1502-Y, vit
- Parti mellan skärmtak och glaspartier, liggande träpanel, kulör NCS 1502-Y, vit
- Glaspartier i fabriksmålat stål, kulör RAL 9007, mörk silvermetallic
- Undersida skärmtak, värmebehandlat trä, kulör rödbrun
- Alla synliga plåtarbeten, kulör RAL 9007, mörk silvermetallic
- Yttertaksbeklädnad med sedum
- Socklar, mellangrå flammad granit. Minst 30 cm höga

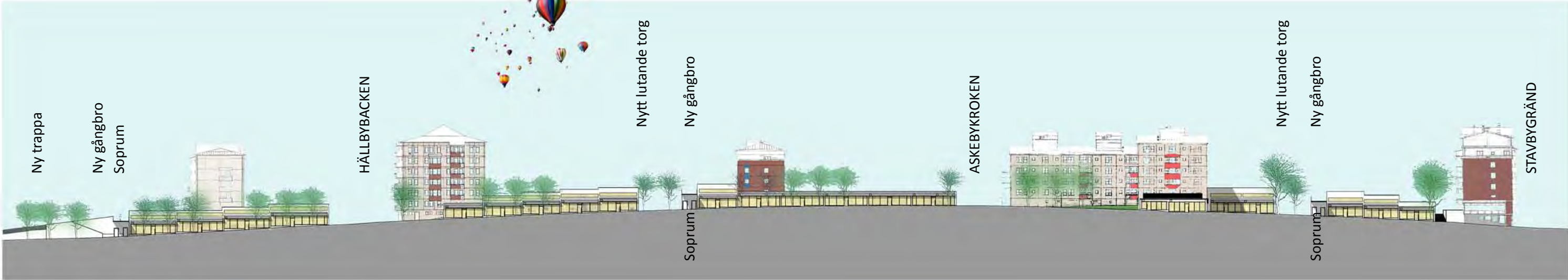
Perspektiv gatuliv

Inspirationsbild: Butikerna vid Sveavägen nedanför Asplunds stadsbibliotek.

Inspirationsbild: Sedumtak

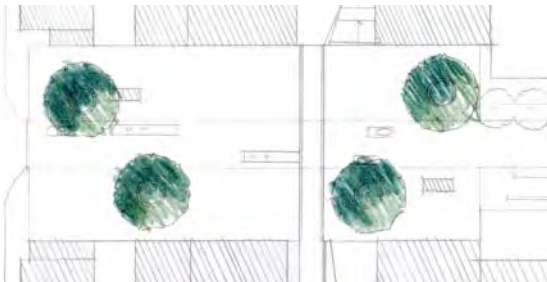
Norra torget

Skiss över Stora torget och vyn mot Järvafältet

ETT ÖPPET TORG MED UTBLICKAR

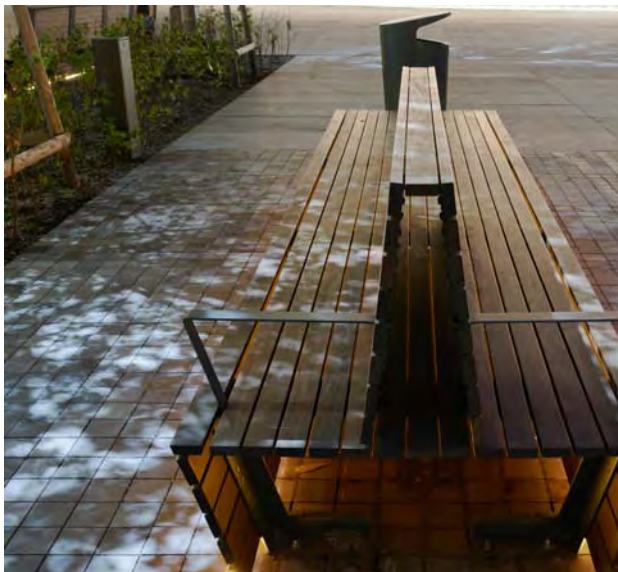
Norra torget är norra Rinkebys nya restaurangtorg och mötesplats. Målsättningen är att torget ska bli en samlingsplats både för Rinkebybor och för besökare utifrån. Torget är en del i ett stråk som förstärker kopplingarna mellan Rinkeby och Kista. Från torget finns utblickar mot Järvafältet och Kista. På torget kommer det även finnas busshållplatser för den genomgående stomlinjen.

Inspirationsbild beläggningsränder

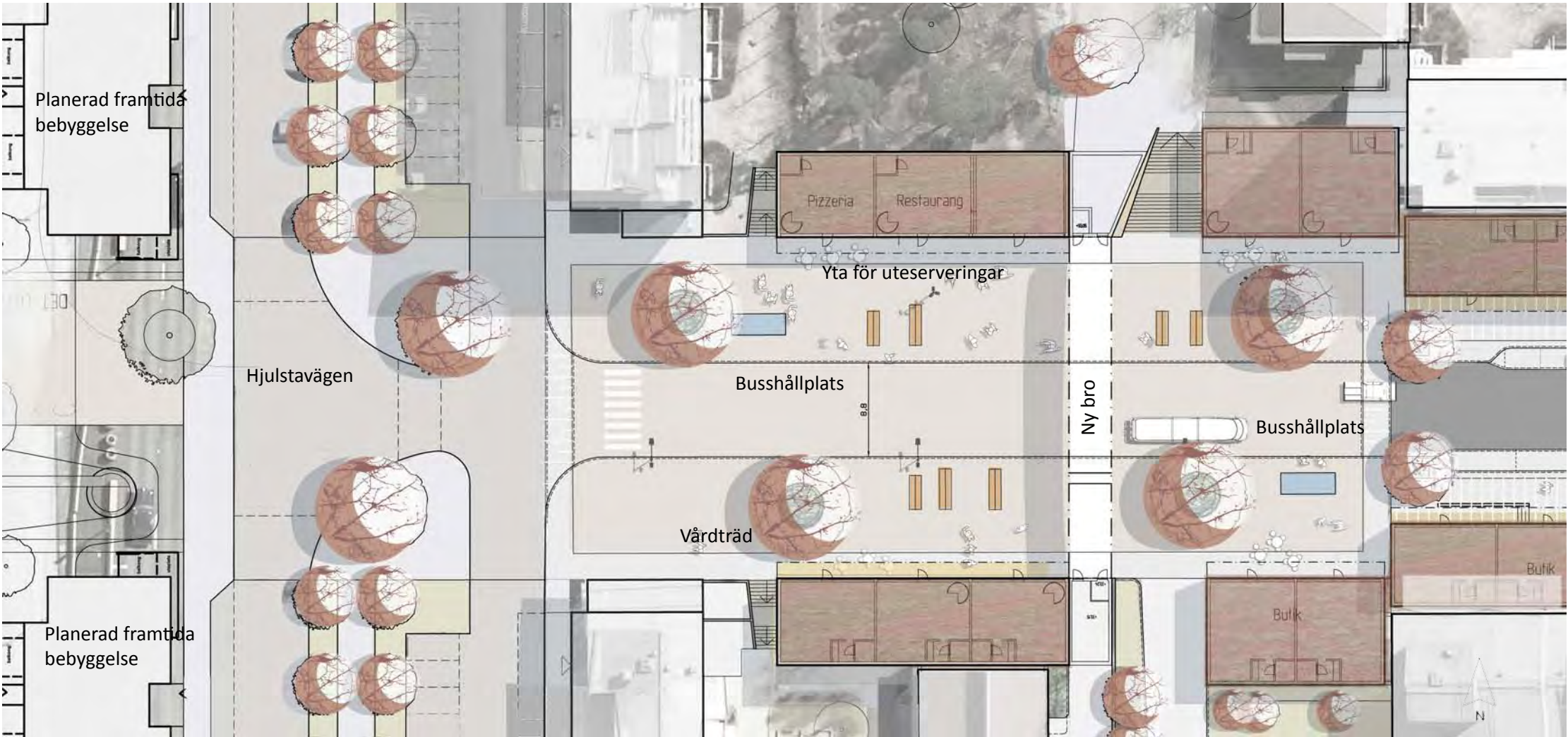

Inspirationsbild hel tegelbeläggning

Inspirationsbild stor bänk

Plan skala 1:500 (A3)

MATERIAL OCH UTFORMNING

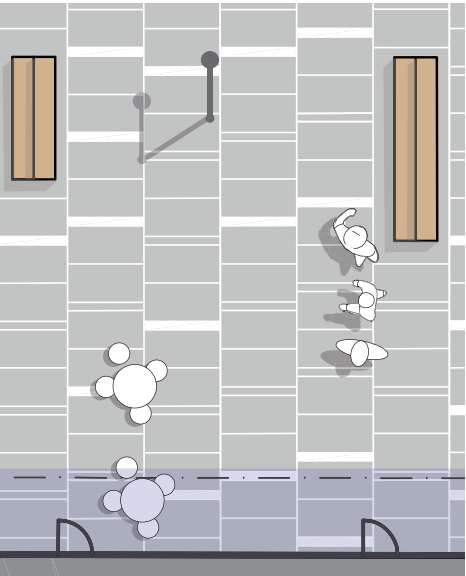
Torget föreslås få en öppen gestaltning med plats för uteserveringar, sol och utblickar. Ett fåtal element som långa bänkar, vådräd och busskurer och dricksfontäner, utgör torgets fasta möblering i mark. Tanken är att skapa ett informellt rum med plats för tillfälliga funktioner, uteserveringar och möten. Öppenheten lyfter fram den nya gångbron och knyter samman lokalerna på båda sidorna av torget. Torget har en bredd på 32 meter och är ca 85 meter långt.

Det gröna inslaget består av fritt placerade vådräd i lågt upphöjda cirklar av granit. För att träden ska få effekten av ett vådräd är det viktigt att de från början beställs in och planteras i stora kvaliteer som även har en bred kronbredd, exempel på träd som uppfyller dessa krav är: Platanus x hispanica (platan) eller Juglans cinera (grå valnöt). Cirk-larna kan även fungera som informella bänkar i skugga en varm dag och i cirk-larna kan det finnas låga planteringar. På torget finns även generösa bänkar som kan vara belysta på natten.

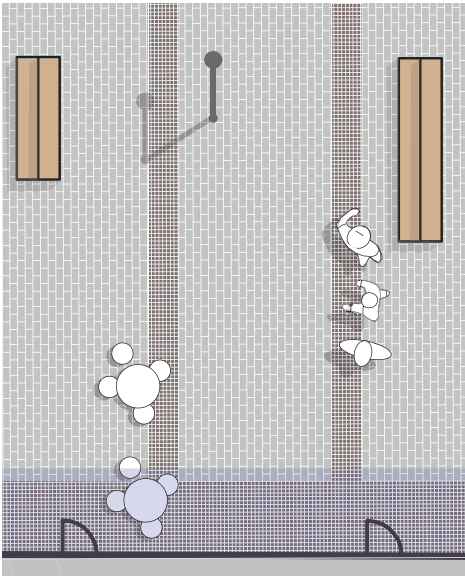
En övergripande tanke för markbeläggningen på torget är att den ska skilja sig från gatan och upplevas exklusiv. Det finns flera förslag till beläggning för torget. En variant är stora hällar av betong eller mönster av betongplattor med inslag av granit. Ett annat är att se torget som ett enhetligt golv och använda ett material som i sig ger en lyster, tex ett ljust tegel.

Ett spel med vatten i konstnärligt utformade dricksfontäner kan bli ett lekfullt inslag på platsen.

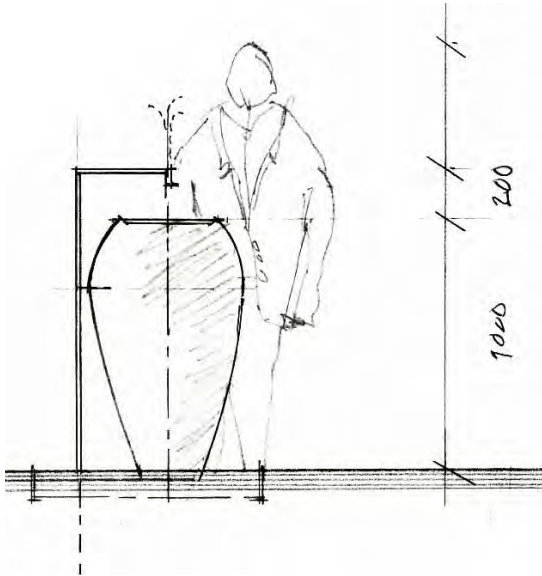
Som en klenod och ett konstverk på torget och i blickfånget finns den nya gångbron som passerar över torgets övre del.

Alternativt beläggningsmönster
stora plattor i mönster

Alternativt beläggningsexempel
marksten med breda friser

Dricksfontäner

Det lutande torget

ETT NYTT OFFENTLIGT RUM

Det lutande torget är ett nytt offentligt rum i Rinkeby. Det är en plats som både är en grön passage och en plats där man kan vistas i soliga lägen. En stor gradängtrappa tar upp nivåskillnader och kan även fungera som sittbänk vid evenemang eller samlingar av skolklasser. Mitt emot gradängtrappan finns en informell mindre scen. Gradängtrappan bör vara utav granit eller platsgjuten betong med en träbeklädnad.

Det lutande torget bildar en ny tillgänglig förbindelse mellan de nordvästra delarna av Rinkeby och Rinkebystråket (lutningar max 1:20). Platsen lutar för att ta upp nivåskillnaden mellan den nedsänkta gatan och den omgivande marken kring kontorshuset med när som ligger på en högre nivå.

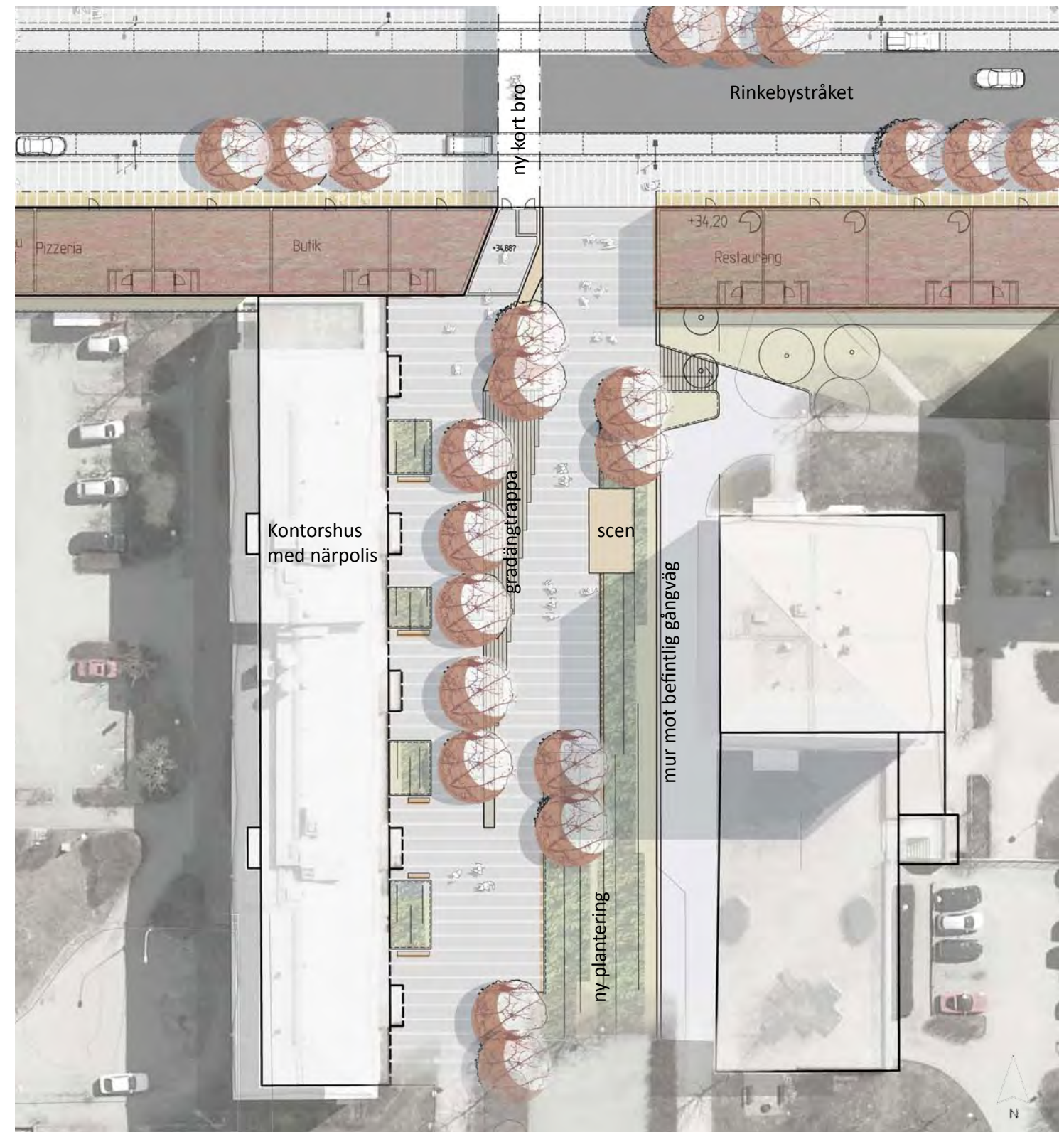
Torget ligger vid kontorshuset med närpolis, en av få befintliga offentliga byggnader längs Rinkebystråket.

Förutom den stora gradängtrappan i söderläge får torget en enhetlig beläggning av stora ljusa betonghällar eller plattor (exempelvis Giv Elementer 120 x 120 cm, eller plattor 50 x 50 cm) med ränder av smågatsten eller marksten.

Växter spelar en central roll i platsens utformning och som en fond i södra delen föreslås en woodlandplantering utformad med perenner och låga buskar i långa band. På torget finns också en blandning av olika blommande träd, som exempel magnola och körsbärsträd.

Konceptbild det lutande torget sett från Hällbybacken 6

Plan skala 1:500 (A3)

I förslaget föreslås varierande planteringar med inspiration från the Highline i New York

Inspirationsbild för trappans utformning

Gradängtrappan kan vara delvis träbäddad. För att uppnå lång hållbarhet bör träslaget vara azobe.

Konceptskiss över torget sett från Rinkebystråket

Sektion över torget

En lutande passage och mötesplats

Mellan det stora torget och Askebyskolan skapas en ny tillgänglig passage genom att de befintliga marknivåerna modelleras om. Samtidigt skapas en spännande mötesplats och knutpunkt mellan lekplatser, gångstråk och torg.

Passagen formas som ett smalt långsträckt torgrum – en förbindelse mellan det stora torget och kvarterstorget med lekplats på Familjebostäders mark. Passagen får tre huvudnivåer; en generös ramp mot det stora torget, en övre nivå som kopplar mot den nya gångbron samt en mellannivå som är en delvis upphöjd trädplanterad grusyta omgiven av sittgradängar.

En gestaltningsidé har varit att skapa en öppen och genomsiktig passage där det gröna inslaget består av uppstammade blommande träd i rader. För att skapa en öppen och ljus passage bör träden ha en konisk eller smal kronform.

Passagen får en markbeläggning av stora ljusa betongplattor likt det lutande torget. Lutningen är 1:20 och detta innebär full tillgänglighet. Stittgradängarna som utgör trädplanterings sidor bör bestå av liknande material som omgivande murar, det vill säga; ljus tegel eller träbeklätt.

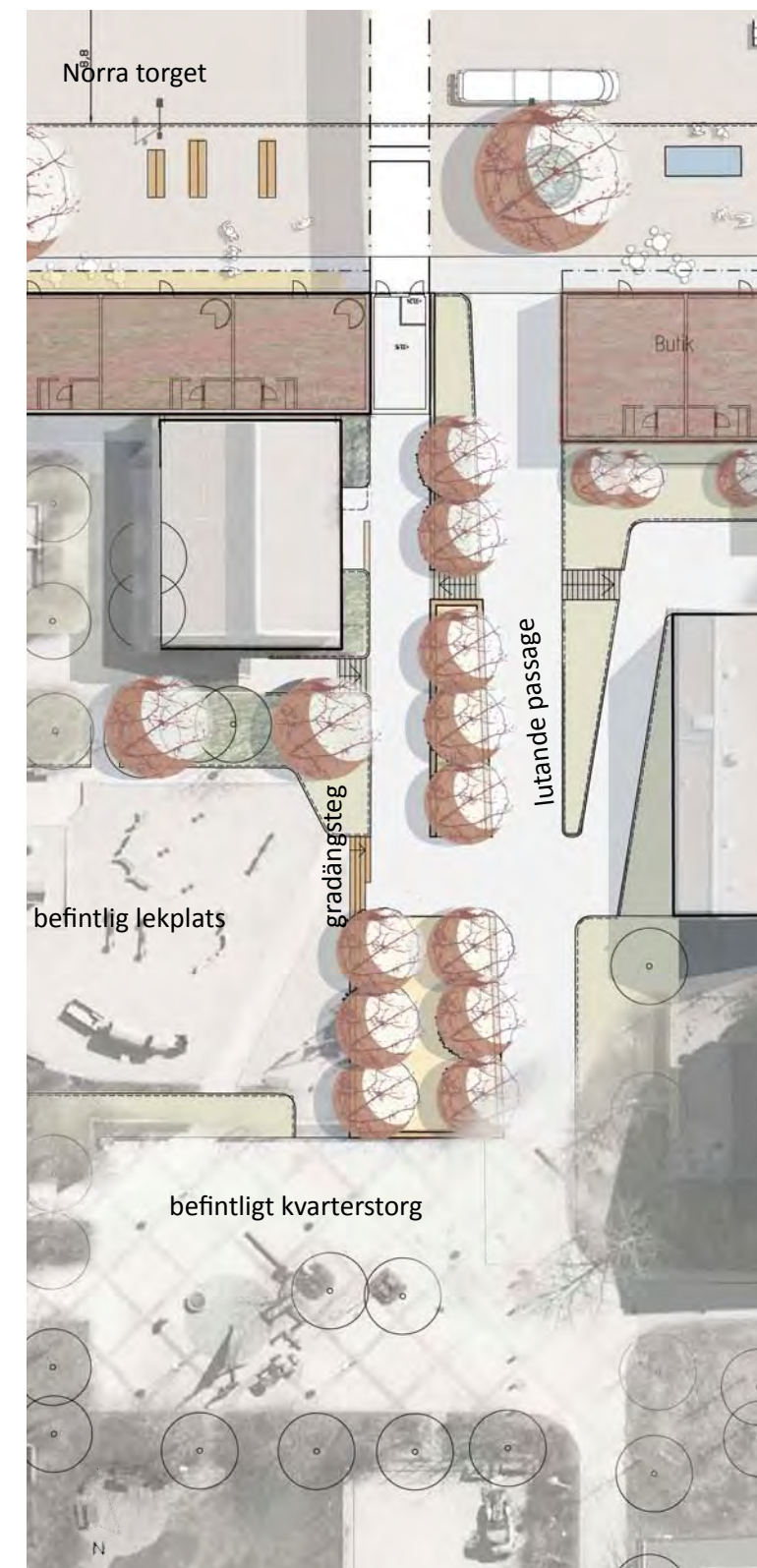
Den lutande passagen med den upphöjda grusytan i mitten. Perspektivet blickar österut mot norra torget. Stittgradängarna kan exempelvis bestå av ljus tegel från Petersen Tegl.

Den lutande passagen från norra torget

Blommande träd i grusyta. Köpenhamn

Plan över den lutande passagen

Fickparker

FICKPARKER

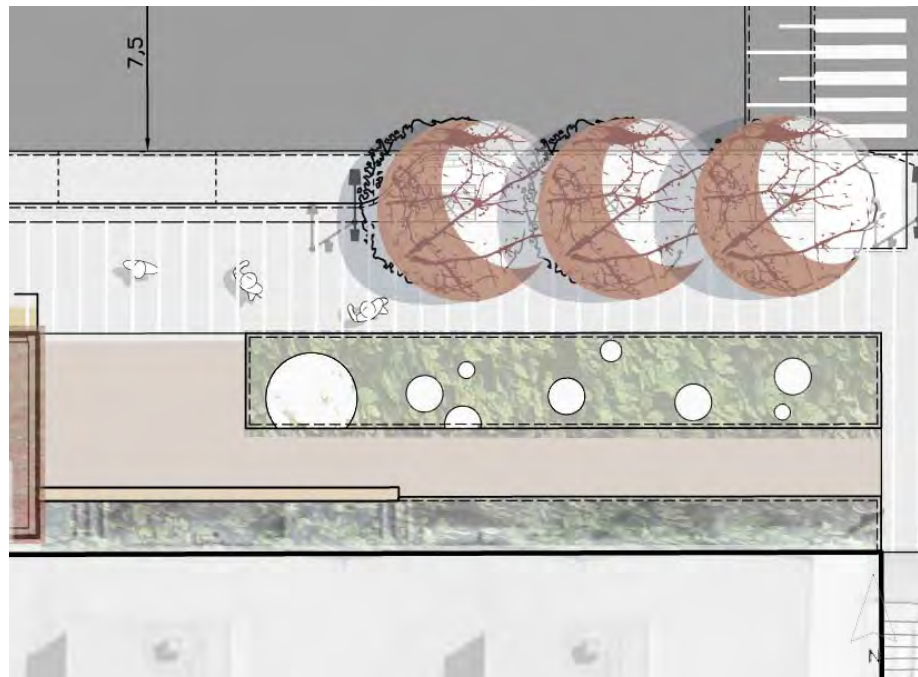
På tre ställen längs med gatan föreslås små öppna platser. Här kan inte nya paviljonger anläggas eftersom de skulle komma i konflikt med de befintliga bostadshusen. Närheten till bostäderna definierar också dessa små platser

Det finns flera olika anslag som kan vara möjliga för dessa mellanrum. En möjlighet är att se platserna som ytor för informell lek. Tex genom lekskulpturer eller bearbetade klätterstenar i granit. Den nya utformningen för Rinkebystråket saknas platser för barn och små platser som medger avbrott på väg till tex dagis eller skola är ett lekfullt inslag i stadsbilden.

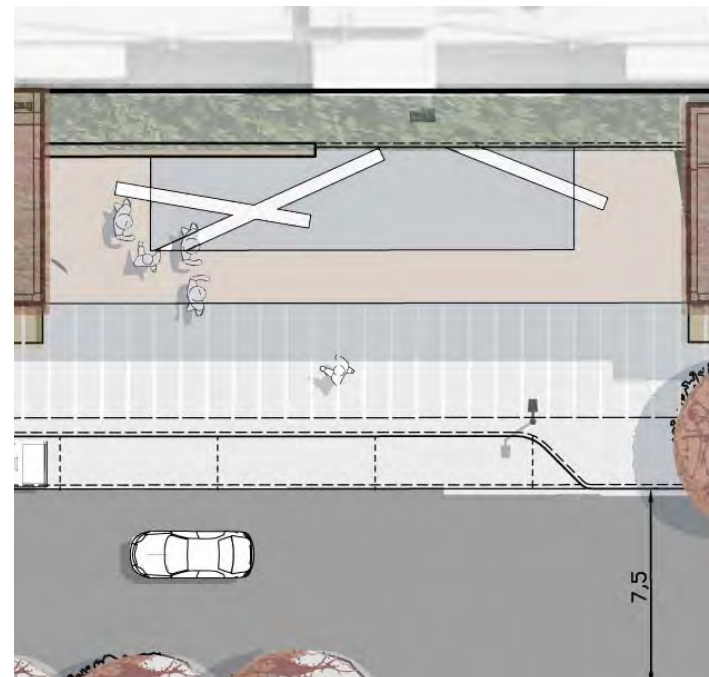
En annan möjlighet är att tillföra grönska, antingen genom nya mer formella planteringar av perenner och sommarblommor eller bereda plats för invånarnas initiativ och skapa nya "community-gardens" efter amerikansk förebild. Ett slags urbana kolonilotter som skulle kunna fungera, särskilt med tanke på intresset för koloniträdgårdar kring Järva.

Båda dessa förslag kan med fördel kombineras med offentlig konst. Konsten bör vara sammanhängande längs med hela stråket och kan med fördel vara i mässing och sten.

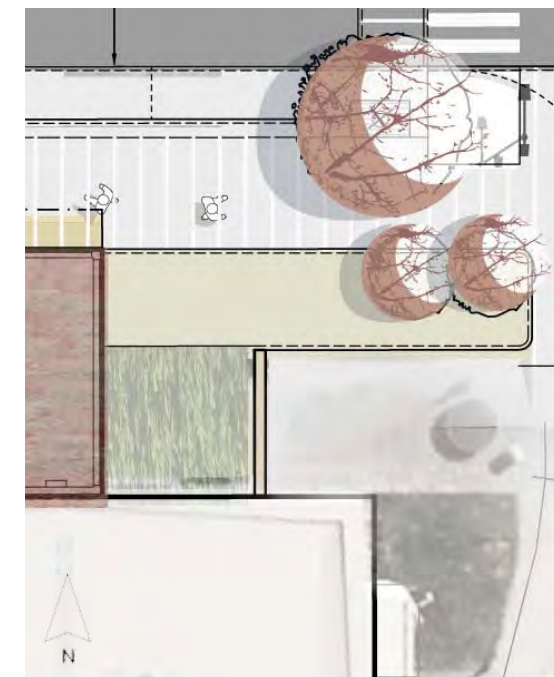
Nivåskillnader mot de befintliga husen kan hanteras med en grön zon med perenner och buskar närmast fasad.

Plan över en av fickparkerna i nordväst. Platsen kan utformas med en plantering samt låg mur närmast det befintliga huset. På platsen finns lekstenar eller plantering.

Plan över ett torgen vid östra delen av gatan.

Plan över en av fickparkerna i sydväst. Här finns befintliga entréer att ta hänsyn till.

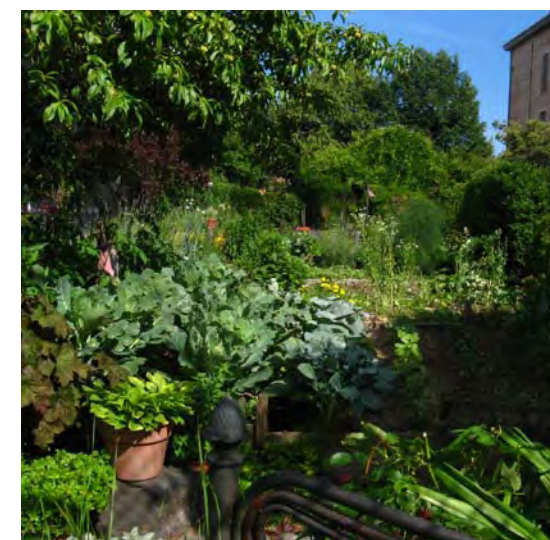
Lekfulla granitblock - Sjövikstorget

Skulptural lek

Lekskulptur - Björns trädgård

"Community-garden" - urbana kolonilotter

Exempel vägg med klätterväxter

Ett rum för människor: Möbleringsprinciper och inspiration

GATAN

Rinkebystråket och dess anslutande gator knyts i och med ombyggnaden närmare den klassiska stenstadens karaktär. Stenstaden var en av förebilderna när Rinkeby planerades på 1960-talet.

Gångbanorna får en beläggning av genomgående grå 35-plattor, en för Stockholm typisk typologi. Träden placeras i skelettjord med trädgaller av gjutjärn och med rejäla trädskydd som ska minska risken för skador. Krysshamrade kantstöd av granit används genomgående.

Körtytor är belagda med asfalt medan parkeringszoner mellan träden får en beläggning av små betongmarkstenar.

För alléträden utmed stråket väljs en trädsort som kan bli relativt stor men som har ett luftigt uttryck. Möjliga träd kan vara turkisk trädhassel och scharlakansek, en ek med relativt öppen krona som får en spektakulär röd höstfärg.

Ny utrustning och belysning samordnas med intilliggande projekt, såsom Rinkeby Allé.

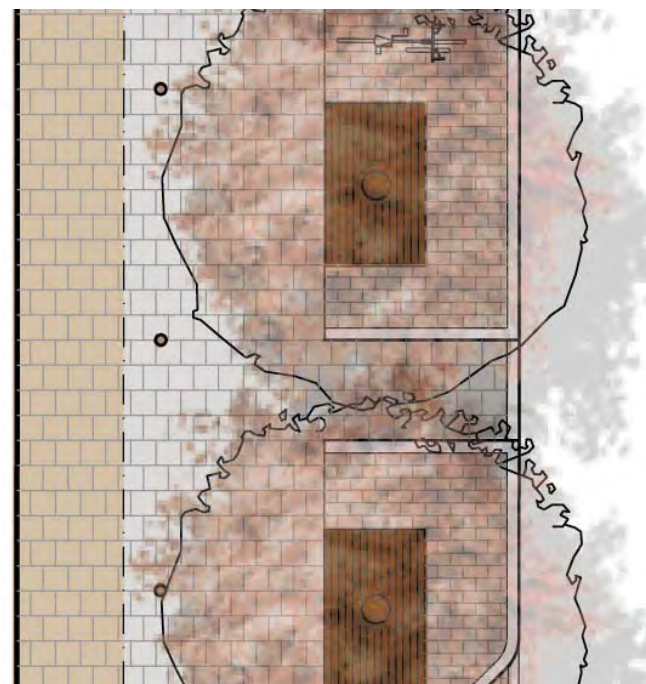
Materiallista

Markmaterial

- 35-plattor på trottoar typ Starka Siena, färg ljusgrå
- Betongmarksten typ Starka Siena 233x117 på parkeringsyta och trädzon, färg ljusgrå
- Markeringssten som markerar fastighetsgräns i gångbana. Typ GH form markeringssöm i brons, försänkt specialvariant pga snöhantering
- Gradhuggen kansten av granit typ GF1 längs gata. Nollad kantsten GV1.
- Körbana gata asfalt
- Körbana torg grå densifalt

Utrustning:

- Markgaller typ Campus från GH form med anpassade mått: bredd 1 400 mm, längd 2 250 mm.
- Stamskydd JOM 510108, grålackerad
- Cykelställ typ SHL från Vestre med förstord öppning, grålackerade c/c 1 200mm
- Skräpkorg typ City från Vestre, grålackerad

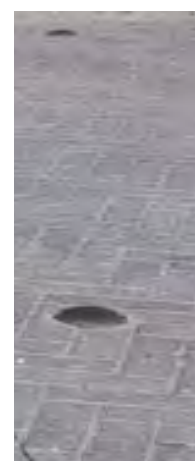
Utsnitt gångbana med träd. Mellan träden finns det plats för tillgänglighetsramp samt cykelparkering

Illustration gaturum

Scharlakansek - ett träd med vacker höstfärg

Markeringssöm från GH form och cykelställ från Vestre

Trädgrop med långsmala markgaller och stamskydd. GH form Köpenhamn samt Swedenborgsgatan

Växtmaterial och markmaterial

DET LEVANDE GRÖNA

Växter är en viktig del av det nya Rinkebystråket men har olika funktioner i de olika stadsrummen.

Ett övergripande koncept är att se det gröna som ett levande och föränderligt inslag i miljön. Gräs- och perennnytor ska skapa olika karaktärer året runt. Blommande träd och träd med vacker höstfärg blir tydliga kännetecken.

En annan tanke är att tydligare koppla den nya växtligheten till platsens karaktär och omgivningar. Rinkeby är byggt på en tidigare skogsplatå med tydlig koppling till Järvafältet.

Trädgropar i hårdgjord yta utformas med skelettjord och vatten från gångbanor och eventuellt de nya taken leds till skelettjordarna och fördröjningsmagasin under gatan.

Bänkar och papperskorgar och övrig utrustning på torgen är en central del av torgens gestaltning och det är viktigt att dessa tillåts bli platsspecifika. Gällande bänkar och papperskorgar längs med gatan bör dessa samordnas med omkringliggande om- och nybyggnadsprojekt.

TEGELMURAR

Längs med Rinkebystråket föreslås ett antal nya trappor och större murar. Dessa behövs dels för att upp nivåskillnader mot gångbroar och dels för att knyta ihop stråket med övriga Rinkeby.

Trappor och murar kan bli en tillgång för området om de utformas med omsorg men likaväl skapa problem såsom gömda hörn och råa miljöer som i många av dagens miljöer från miljonprogrammet.

För att skapa bra miljöer är valet av material centralt. Ett koncept är att arbeta med ljust tegel i murar vilket kompletteras med steg i granit. Tegel är ett varmt material som kan få en hög detaljering. För att minska murarnas dominans föreslås att de lutas inåt vilket ger en luftigare karaktär. Alternativa murmaterial kan vara trä eller kallmurar i granit.

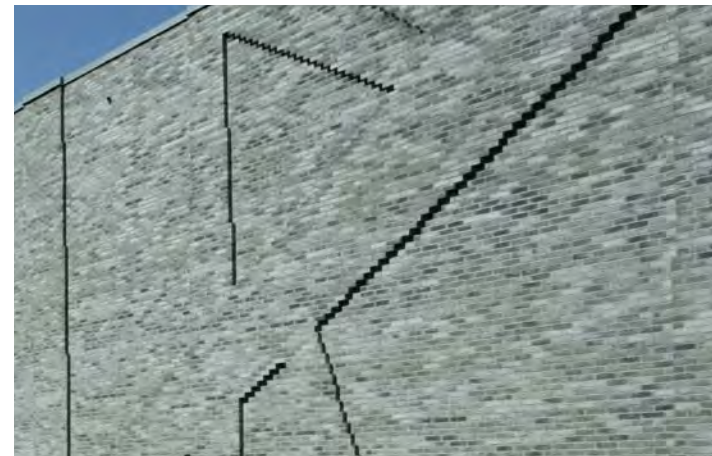
Dynamisk plantering under träden - liknande föreslås till Norra torget

Trappa lutande torg

Bildkollage över växtmaterial och uttryck

Hög kvalitetsnivå ljust tegel med mönster från Petersen Tegl

Trappa lutande torg

Inspirationsbild från Dania parken med en platsgjutenmur som är träbeklädd. Träslag att rekommendera är azobe.

Stora betongplattor från Give Elementer eller från Stelcon

Tegel har en levande yta

Tegel som markmaterial.

Åtgärder befintlig bebyggelse

Paviljongerna underordnar sig den befintliga bebyggelse, utan stora arkitektoniska gester, vilket är positivt för upplevelsen av gaturummet och bebyggelsemiljön som helhet. Den nya bebyggelsen bidrar till att tydligare definiera gaturummet och tillför aktiviteter längs gatan.

Generösa ytor utanför lokalerna ger plats för uteserveringar och försäljningsstånd. Där byggnaderna dockas mot befintliga bostadshus finns möjlighet att anordna terrasser eller uteplatser på byggnadernas tak. För att hindra obehöriga att ta sig upp på bebyggelsens tak tillåts förhöjda fasader på de lägre byggnaderna.

Gavelfönster i entréplanet byggs igen i båda byggnaderna

Foto på befintlig bebyggelse från Rinkebystråket

Hus 8, där ett gavelfönster i entréplan byggs igen
(Foto: hitta.se)

Foto på befintlig bebyggelse från Rinkebystråket

Hus 6, Kvarnspelet 1

Åtgärder på kvartersmark

I samband med ombyggnaden av Rinkebystråket och tillkomsten av den nya paviljongbebyggelsen görs vissa mindre intrång på omkringliggande bostadsgårdar och kvartersmark, framförallt tillhörande Familjebostäder. Rinkebystråkets sidoområden bör ses som helhetsmiljöer och de förändringar som sker på kvartersmarken gestaltas så att de sammankopplas med stråket och blir en tillgång för stadsdelen.

Numreringen hänvisar till planuppslag på nästa sida.

1 2

ÖVERGRIPANDE GESTALTNINGSPRINCIPER ANSLUTNING MOT HUS

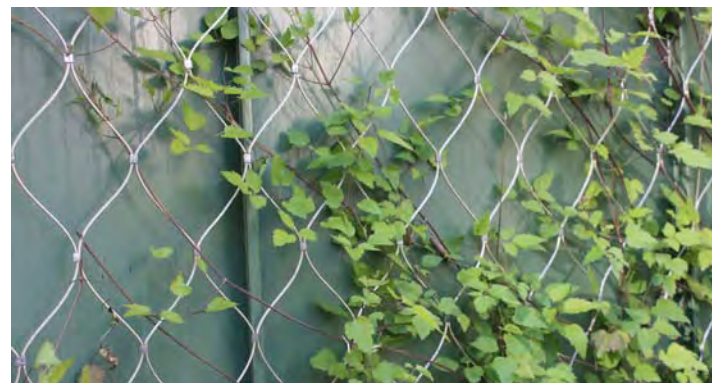
Paviljongbebyggelsen kommer att ha slutna fasader mot kvartersmark (baksidor) och vara utformade i vit puts. Eftersom marknivåerna på de flesta ställen är högre på kvartersidan än på gatusidan kommer husen ha relativt låga fasader, dock utan klättringsbarhet.

För att skapa liv och variation längs med fasaderna kan planteringar av klätterväxter i mönster framför fasad anläggas. Mönstret kan bestå av ett nät eller vajrar som håller klätterväxter uppe och skyddar fasaden mot klotter och slitage. Vegetation skapar årtidsväxlingar på platserna och ger ett ombonat intryck för bostadsgårdarna och kvartersmarken.

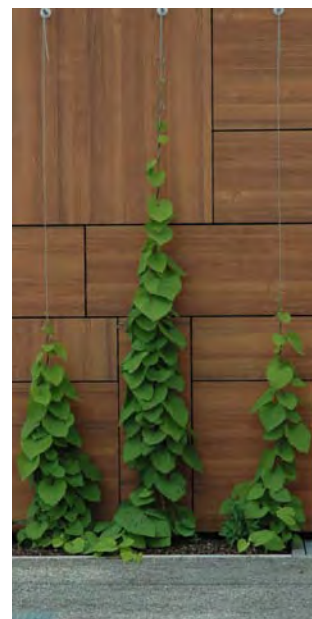
Längs med fasaderna bör det också finnas en grön zon, även där husen möter hårdgjorda ytor och parkeringytor. Zonen kan bestå av låga friväxande buskar.

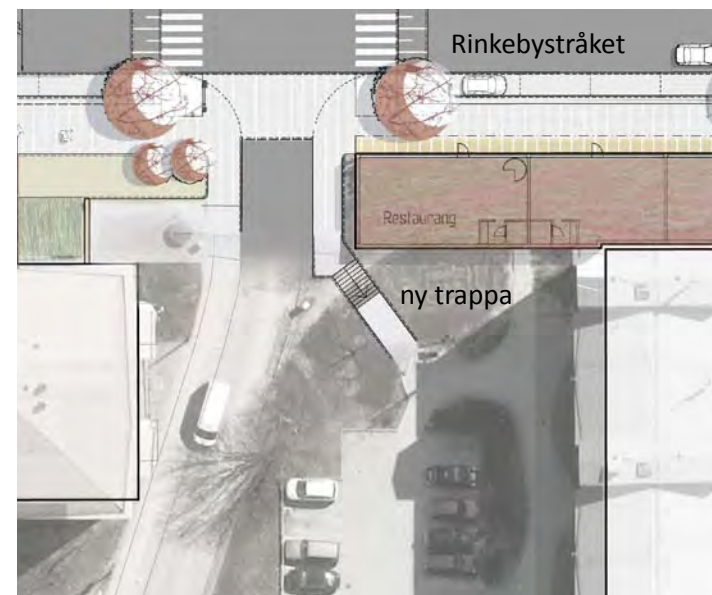
Exempel låga friväxande buskar

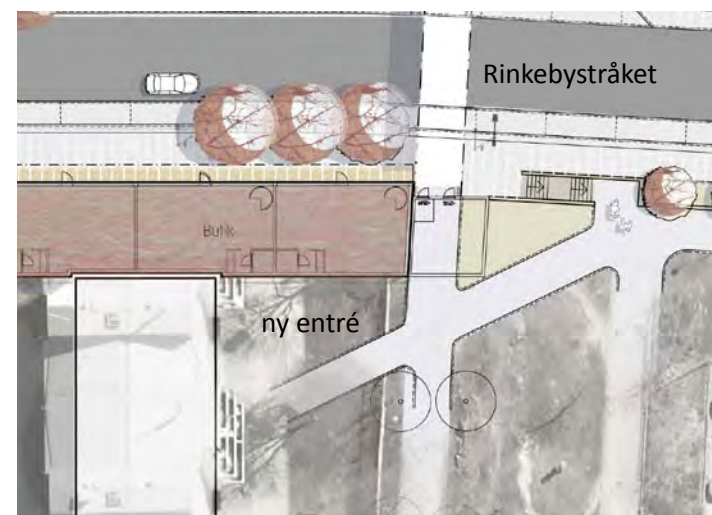
Exempel klätterväxter på nät och vajrar.

- 3** NY TRAPPA
Vid Hällbybacken 7 behöver en befintlig trappa flyttas. Trappan, som är en blockstenstrappa i granit placeras norrut och en ny anslutning mot stråket anläggs.

- 4** ENTRÉ TILL BOSTADSGÅRD
Ny entré till gårdsmark söderifrån vid Hällbybacken 7 i och med att den befintliga tas bort. Entrén kommer även att dimensioneras för att klara brandbil.

- 5** ENTRÉ TILL FAMILJEBOSTÄDERS KONTOR
Entrézonerna omdanas då paviljongernas placering förändrar rörelsemönstret och gestaltningen av platsen. Plantering vid Familjebostädernas områdeskontor kommer delvis behöva gestaltas och byggas om.

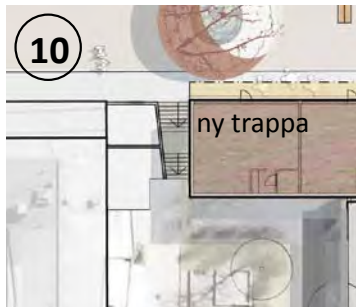
- 6** NY PASSAGE TILL PAKERINGSPLATS
För att förbättra förbindelsen till parkeringsplatsen från Rinkebystråket öppnas en passage/smitväg för gående utmed fasad och in på parkeringsplatsen.

- 7** BRANDTILLGÄNGLIGHET DEGERBYGRÄND 6-8
För att klara brandtillgänglighet vid Degerbygränd 6-8 när gården blir kringbyggd behöver en ny brandväg skapas framför huset. Förgårdsmarken behöver därför en del omgestaltning för att få plats med branduppställningsytor. Den västra entrén till gården kommer också tas bort pga av nya nivåförhållanden.

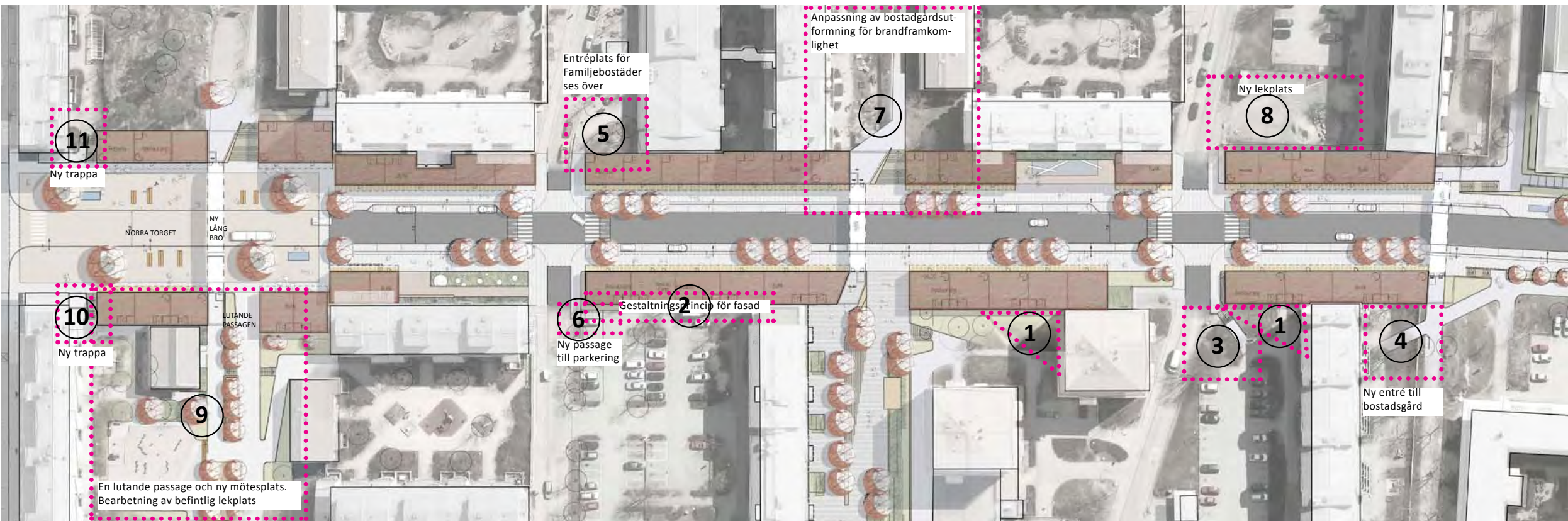
- 8** NY LEKPLATS
På fotbollsplanen framför Hinderstorpsgränd 4 planeras en lekplats. Den anslutande marken kring den nya bebyggelsen anpassas i nivå så att lekplatsen kan ligga direkt mot husens baksidor.

NY TRAPPA
Trappa leder upp från Norra Torget till bostadsgård vid Kuddbygränd 4

NY TRAPPA
Trappa leder upp från Norra Torget till bostadsgård vid Stavbygränd 3

9 EN LUTANDE PASSAGE OCH MÖTESPLATS
I samband med byggandet av den lutande passagen kommer lekplatsen vid Stavbygränd att behöva en översyn av lekutrustningen placering och utsträckning på lekplatsen intill passagen (bakom Stavbygränd 7-9).

Mellan det stora torget och Askebyskolan skapas en ny tillgänglig passage genom att de befintliga marknivåerna modelleras om. Samtidigt skapas en spännande mötesplats och knutpunkt mellan lekplatser, gångstråk och torg.

Belysning:

Inspiration torgbelysning

Tanken med den nya belysningslösningen är, liksom med gatuutformningen i övrigt, att skapa något nytt – ett inslag som hittills ej funnits i Rinkeby. Lösningen ska bidra till att ta ner skalan av gaturummet och utgår därför ifrån de gående, dock utan att ge avkall på komfort och säkerhet för trafik och aktiviteter. Ljuset ska även samspela och förstärka aktiviteter i form av handel och öppna torgytor där man kan umgås dag och kväll, samt tryggt ta sig över stråket. Generellt bör ljuset vara varmvitt och ha en god färgåtergivning. Det ska skapa en atmosfär som uppmuntrar till umgänge och aktivitet även efter det att mörkret fallit.

TORGYTOR

Torgytorna ska upplevas som samlingsplatser och ”händelsernas centrum”. Det är viktigt att torgens belysning skiljer sig från gatans belysning så att man som bilist upplever att det händer något annat, vilket gör att man automatiskt saktar farten. Upplevelsen på torget ska vara i mänsklig skala och upplevas intimt och trevligt. Ett förslag är att använda armaturer med ett indirekt ljus som sprider ett mjukt och avbländat rumsskapande ljus till torgytorna. På torget bör även konstverk belysas. Gärna med en belysning som skapar identitet. Belysningen kan till exempel förstärkas och ovandlas för att uppmärksamma olika kulturella högtider. Om möjligt bör plats beredas för filmvisning utomhus kvällstid. För att involvera skolorungdom är en idé att låta en konstnär göra utsmyckning på stolparna i samarbete med eleverna.

BROAR

Broarnas undersida belyses så att deras användning och attraktionsvärde får ytterligare en dimension kvällstid.

Torg i Düsseldorf belyst med armaturer med indirekt ljus.

Belyst skulptur i Pamplona skapar identitet och lekmöjligheter.

Belyst skulptur i Eskilstuna återger solens nedgång, blå timmen, nattens vita stjärnor och uppmärksammar olika högtider med färgat ljus.

Exempel på armatur med indirekt ljus med idé till utsmyckning.

Exempel på belysta bänkar.

Belysning: Principutformning

GATA OCH TROTTOAR

Gatubelysningen utformas så att stolphöjden kan hållas så låg som möjligt, med moderna och effektiva armaturer och ljuskällor samt med stolpar och armaturer med ett formspråk som samspelar med utformningen i övrigt. Lösningen baseras på en stolprad på vardera sida om gatan med ett avstånd på cirka 20 meter mellan respektive stolpe. På ena sidan är stolparna högre och på dessa monteras en arm med en armatur som belyser gatan. Direkt på stolpen på 3,5 meters höjd monteras en armatur som belyser trottoaren. På de ställen där det finns butiker och andra verksamheter med takutsprång används även dessa för att belysa trottoarerna. Ljusbild och upplevelse av trygghet förbättras markant av att trottoarer även belyses av ljus från skyltfönster.

BROAR

Belysning av broarnas gångytor bör i största möjliga mån integreras i brokonstruktionen, så även effektbelysningen. Ljussättningen kan även kompletteras med strålkastare.

Förhoppningen är att hela Rinkebystråket ska pulsera av liv även efter skymningen.

Broar bör vara belysta med armaturer integrerade i brokonstruktionen.

Exempel på armatur för belysning av gata och trottoar.
FLUX Metròpoli LV - L

Ny bebyggelse: Skyltprogram

Reklamen ska uppfattas och kunna läsas dels från andra sidan gatan och från en bil mitt i gatan och dels från gångytornas förlänging. Två sorters skyltning behövs då:

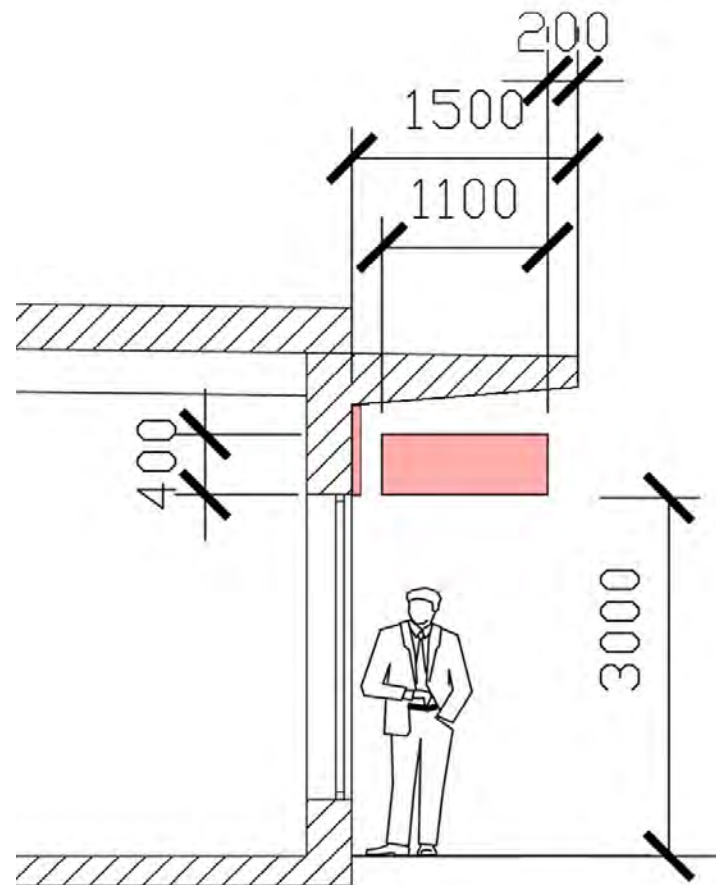
NEDHÄNGANDE SKYLT

Nedhängande skyltar under skärmtak, med måtten 40 x 100 cm och max en skylt per butik.

NEONSKYLTAR

Skyltar placerade på fasad ovan fönster med en längd som får vara 1/2 av butikslängden och en höjd på 60 cm,

All skyltning utförs som tunna, inifrån belysta, skyltlådor med ett största tillåtna luminanstal som kommer att anges senast i kontraktet med resp. lokalhyresgäst. Belysta skyltlådor o. dyl. får inte monteras på insidan av fönstren.

Exempel på nedhängande skyltar samt skyltar på fasad
- Vällingby Centrum

Exempel på nedhängande skyltar - Vällingby Centrum

0 5 10 meter

Brand- och sophantering: Principer

BRAND

Ombyggnaden av Rinkebystråken innebär ett stort ingrepp i den befintliga strukturen och även att den del befintliga brandvägar och uppställningsplatser för räddningstjänsten behöver flyttas från de nuvarande gångvägarna längs stråket till nya placeringar på gångbanorna mellan träden.

Branduppställningar har speciella måttkrav och utformning av skärmtak samt placeringen av träd och belysning är anpassad för att det ska fungera. På några få delar längs Rinkebystråkets östra sida kommer det bli inskränkningar i butikslokalernas möjlighet att placera varor och trottoarpratare på kvartersmark.

För att klara brandtillgänglighet behövs åtgärder på en del gårdsmark. Det berör främst gårdsmark framför Hällbybacken 4 och Degerbygränd 6-8.

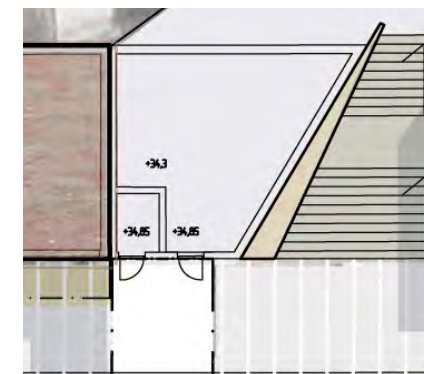
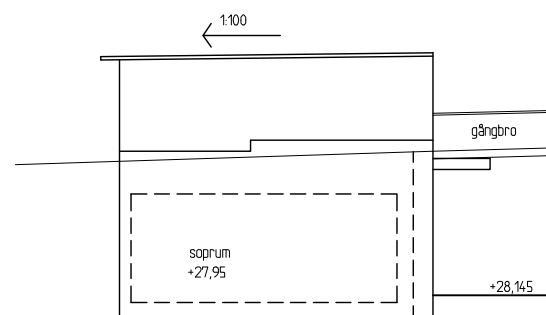
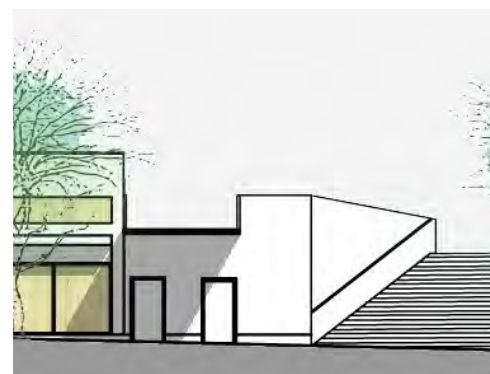
SOPHANTERING

Den nya paviljongbebyggelsen med både kommersiella affärslokaler och restauranger ställer krav på ett fungerande system för sophantering. I förslaget för Rinkebystråket finns nya soprum placerade i anslutning till brofästena, totalt sex stycken. I anslutning till varje soprum finns även ett kylt soprum. Placeringen innebär att alla lokaler kommer att nå ett soprum inom max 50 meter.

Till varje soprum finns en angiven lastplats. Lastplatsen är placerad så att gångavstånden mellan soprum och lastplats är maximalt 10 meter. Undantaget är torget där avstånden blir något längre pga samordning med busshållplatser.

En målsättning är att lastplatser och parkeringsplatser delvis kan samutnyttjas genom tidsreglerade hämtningsintervaller, exempelvis med sophämtning förmiddag till kl 12 och därefter parkering. Hämtningsintervaller och tidpunkter behöver dock stämmas av med respektive sopentreprenör eftersom olika fraktioner hämtas av olika operatörer.

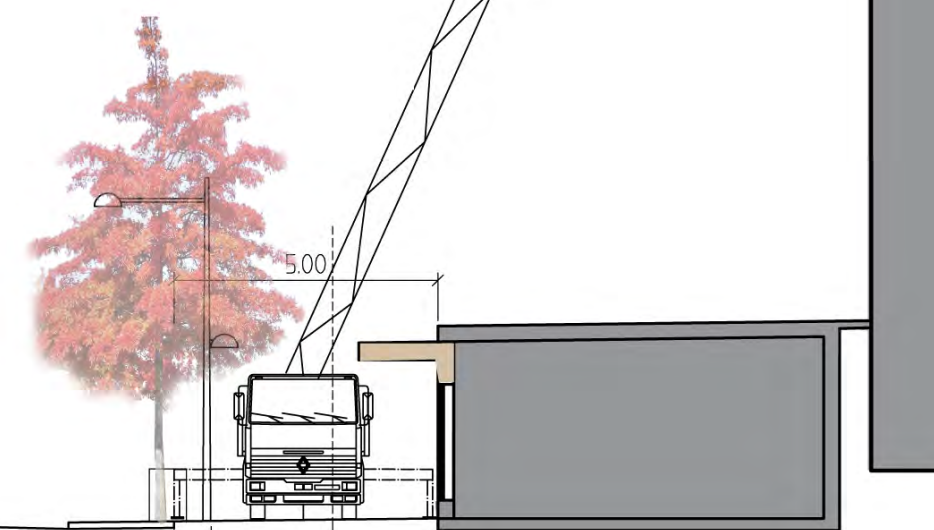
Försök har gjort för att uppskatta mängderna av de olika avfallsfraktionerna eftersom sortering skall ske i fraktioner i olika kärl.

Fasadexempel, principsektion och planexempel över soprummen under brofästerna längs Rinkebystråket

Principsektion brandväg längs gångbana.

Principsektion branduppställningsplats längs gångbana.

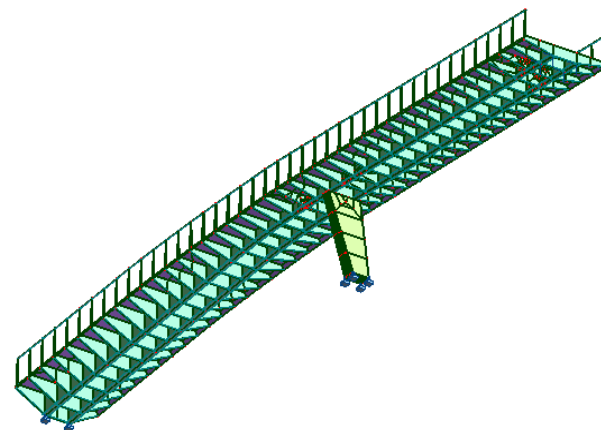

Ny bro över norra torget

EN KONTRASTERANDE BRO

Den långa bron över torget är en viktig del i upplevelsen av torgrummet och en tanke kring den nya stålbron är att den ska bli ett mjukt asymmetriskt element. Bron är formad som en tunn, ljus båge som breddas upp mot öster och har ett stöd i västra delen. Konstruktivt består bron av två genomgående balkar med tvärbalkar som integreras med räcket.

Den redovisade bron är endast en princip och arbete med att lösa detaljfrågor återstår. Undersidan på bron kan antingen täckas med plåt för att skapa en jämn yta eller ha synlig konstruktion med mönstrade tvärbalkar.

Utdrag ut konstruktionsberäkning

Illustration stålbron med synliga tvärbalkar. Vy mot Järnafältet.

De korta broarna: principutformning

JÄRVAFÄLTETS BASBRO

Bilderna beskriver det förslag som GWSK arkitekter har tagit fram åt Trafikkontoret för ersätta Järnafältets gång- och cykelbroar i betong. Denna typbro är även planerad för de korta broarna längs Rinkebystråket.

I samband med programarbetet för Rinkebystråket har det framkommit en önskan om att utformningen bör ses över och möjligheten om att minska dimensionerna på räcken samt hitta en mer neutral färgsättning.

